

Сумнівні наслідки мають перші спроби впровадження децентралізації та реформа державного управління. Причиною цього, як на мене, є недостатня поінформованість населення та, відповідно, низький рівень сприйняття реформаторських кроків суспільством. Галаслива, але непродумана рекламна кампанія реформ не додали їм чіткого розуміння та важливості для країни. Не дивно, що значна частина населення України нині незадоволена темпами реформування країни, а багато хто стверджує про відсутність будь-яких змін на краще.

Найбільш економічно розвинені країни світу не один десяток років провадили економічні та суспільні реформи й переживали кризові і переломні моменти власного розвитку. Хочеться вірити, що маяк, на який орієнтується корабель нашої держави, приведе нас до кращого, відкриє нам нові горизонти: переправа через «океан реформ» буде без штормів, і в жодному разі не зазнає краху, а порт майбутнього, в який він прибуде зустрине нас сонцем та мирним небом.

Грема Катерина

*Студентка групи Ф-32 факультету фінансів
Тернопільського національного економічного університету*

РОЗДУМИ МАЙБУТНЬОГО ФІНАНСИСТА ЩОДО ФІНАНСОВОЇ ГРАМОТНОСТІ НАСЕЛЕННЯ

Недостатньо лише отримати знання; треба
знайти їм застосування.

(Й. Гете)

Люди з давніх-давен проявляли неабиякий інтерес до грошей. Минуло багато часу, коли у людини з'явилася потреба поліпшувати своє життя і вести господарство, визначати свої грошові кошти – доходи і витрати, тобто розпоряджатися фінансами. В сучасному світі спеціаліста у сфері фінансової науки і практики називають фінансистом. Не дивлячись на світову кризу, фінансова освіта як і раніше актуальна, адже фінансово грамотне населення здатне запобігати негараздам, уникати «грошових штормів», сприяти

стабільному розвитку фінансових ринків та стимулювати економічне зростання в країні.

Фінанси є життєво важливою системою в економіці та суспільстві в цілому. Вони відіграють важливу роль, тому що пронизують усе наше життя. З фінансовими категоріями ми зустрічаємось повсюди, адже до них належать податки, доходи, прибуток, бюджет, пенсії, дотації, штрафи, фінансові санкції та ін. Фінансова грамотність громадян зміцнює їхнє самоусвідомлення, сприяє розкриттю творчого потенціалу особистості, допомагає людям ефективно захищати свої права та підвищувати якість свого життя.

У сучасних умовах грамотність населення багато в чому визначає якість життя його громадян, забезпечуючи їм доступ до якіснішої освіти, роботи, послуг. Все це стосується фінансової грамотності та фінансової культури населення, адже фінансові відносини стали невід'ємним атрибутом сучасного життя. Варто наголосити, що без достатньої кількості висококваліфікованих спеціалістів, справжніх професіоналів не можливо забезпечити відповідну результативність фінансової діяльності, надійність і стабільність фінансової системи держави. А як справедливо зазначає С. Юрій, у сучасному світі «саме державні фінанси є основою економічного благополуччя держави й народу, серцевиною економічної політики країни».

У більшості країн економічна освіта дорослого населення розглядається як продуктивна інвестиція у розвиток та один із важливих інструментів забезпечення стабільності в суспільстві. Вміння заробляти і розпоряджатися грошовими коштами слугує критерієм успішної фінансової захищеності особистості в суспільстві. А високий рівень фінансової грамотності дає можливість звичайним людям ефективніше управляти своїми фінансами, а значить жити краще [3].

Виходячи із вище зазначеного, підтримуємо позицію про те, що «фінансова грамотність населення – це сукупність установок, знань і навиків громадян щодо ефективного управління особистими фінансами та здатність компетентно застосовувати їх у процесі прийняття фінансових рішень» [6]. Згідно з визначенням Управління з регулювання і нагляду у сфері фінансових послуг Великої Британії, фінансова грамотність (компетенція) передбачає здатність людей жити за коштами, стежити за станом своїх фінансів, планувати свої

майбутні доходи і витрати, особливо пенсію, правильно вибрати фінансові продукти і розбиратися у фінансових питаннях.

Фінансова грамотність охоплює широке коло питань:

- управління власним бюджетом;
- обізнаність у питаннях банківських послуг і споживчого кредитування;
- знання прав споживача і вимог обов'язкового розкриття інформації;
- управління фінансовими ризиками;
- розуміння принципів інвестування та співвідношення між рівнем прибутковості і ризику;
- планування пенсійного періоду і фінансового забезпечення основних подій життєвого циклу людини [1].

Варто зауважити, що у світогляді українців першочергового значення набуває сприйняття грошей та багатства, і це є невіддільним від проблеми формування фінансової культури населення. Хоча світові експерти вітають роботу української влади щодо підвищення фінансової грамотності населення та рівня життя пересічних людей, проте чимало українців продовжують сприймати гроші як «наймогутнішу соціальну силу, але таку, що спрямована проти фундаментальних основ людського співжиття, як соціальне зло, з яким неможливо боротися»[6]. Проте, це твердження є невірним. Ми живемо в новому економічному середовищі, яке передбачає більш індивідуальну відповідальність за власні рішення. Без кардинального переосмислення ролі грошей в житті суспільства, побудова цивілізованих економічних відносин в Україні не можлива.

За результатами національного дослідження, яке проводило Агентство США з міжнародного розвитку, портрет українського споживача фінансових послуг аж ніяк не вселяє оптимізму, адже «пересічний українець небагато знається на фінансових азах, користується головним чином простими банківськими послугами, майже нічого не знає про свої права як споживача фінансових послуг і не довіряє фінансово-банківським установам» [2]. Для того, щоб досягти належного рівня фінансової грамотності, люди мають, передусім, здолати пасивне ставлення до створення власного добробуту.

Розв'язання цих та інших проблем потребує системної політики, спрямованої на підвищення фінансової грамотності населення та розвитку системи фінансової освіти. Стратегія підвищення

фінансової грамотності населення передбачає створення стійких інститутів, залучених до програми фінансової освіти та інформування населення, а також побудову системи оцінки рівня фінансової грамотності та ефективності заходів, спрямованих на її збільшення.

Як свідчить зарубіжний досвід, це цілком реально. У міжнародній практиці існують програми, орієнтовані на різні категорії населення та цільові аудиторії. Так, банк Америки «Меррілл Лінч» [4] підтримує програми, які навчають молодих людей фінансовій грамотності. Основні напрями навчання: особисті фінанси, можливості інвестування, довгострокове інвестування, підприємництво. Студенти, що навчаються за цими програмами, організовують свій малий бізнес, створюють студентські кредитні спілки, вивчають способи управління особистими фінансами, можливості інвестування, довгострокове планування, основи підприємництва та ін.

Ще один вдалий приклад у компанії Visa Inc, яка поставила метою сприяти набуттю навичок фінансової грамотності 25-ти мільйонів людей до 2015 р. Для цього Visa створила спеціальний сайт з ФГ, включаючи матеріали про бюджетування, заощадження, банківські послуги, використання банківських карт, управління боргом, безпеку у використанні карт і т. д.

Підвищення рівня фінансової грамотності в Україні – це сфера відповідальності держави, бізнесу і сім'ї та кожного громадянина особисто. Належний рівень фінансової грамотності населення сприятиме не лише підвищенню рівня життя громадян, а й позитивно вплине на стан національної економіки. Кожен українець має зрозуміти, що фінансово грамотна людина – це нині не лише престижно, а й украй необхідно.

Таким чином, з метою підвищення рівня фінансової грамотності населення доцільно реалізувати комплекс заходів. Важливо, щоб населення довіряло владним структурам, а це можна реалізувати за допомогою засобів масової інформації. Вважаємо за доцільне створення спеціального освітнього сайту з трансляванням програм відомих спеціалістів та вчених у сфері фінансів, що забезпечило б доступ до достовірної та цікавої інформації пересічних громадян. Також, важливо, щоб населення довіряло владним структурам, а для цього потрібно вести постійний діалог суспільства і уряду. Доцільно створити «гарячу» лінію для консультування громадян з питань організації та ведення власного бізнесу, інших фінансових питань.

Велику роль відіграє система освіти в країні. В межах шкільної освіти корисно було б проводити гуртки фінансистів, екскурсії до найбільш відомих фінансових структур, а також запровадити окремий предмет, який сформував би міцний фундамент фінансових знань. У закладах вищої освіти неекономічного профілю, доцільно було б запровадити дисципліни, що дозволили б отримати основи фінансової грамотності. Це дозволило б кожному раціонально розпоряджатися власними фінансами.

На нашу думку, запропоновані заходи допоможуть підвищити рівень фінансової грамотності населення та підвищити рівень життя населення.

Література:

1. Блискавка О. Фінансова грамотність населення та розвиток національної економіки / О. Блискавка, А. Зеленцова [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://ufin.com.ua/analit_mat/strah_rynok/159.
2. Бонд Р. Фінансова грамотність та обізнаність в Україні: факти та висновки / Роберт Бонд, Олексій Куценко, Наталя Лозицька [FINREP, Проект розвитку фінансового сектору]. – Київ, грудень 2010 р. – С. 6 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.finrep.kiev.ua>
3. Лусарді А. Фінансова грамотність населення покращує загальний стан економіки країни [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukranews.com/uk/news/economics/2013/10/24>.
4. Птащенко Л.О. Підвищення рівня фінансової грамотності населення: міжнародний досвід / Л. Птащенко, А. Шабардіна // Економіка і регіон. – 2014. – № 1 (44). – С. 1–14.
5. Скринник З. Е. Культура фінансової поведінки: свобода, вибір, відповідальність / З.Е. Скринник // Вісник Університету банківської справи Національного банку України. – 2008. – № 3. – С. 170.
6. Юрій С.І. Фінансова грамотність населення в діалектиці сучасних освітніх тенденцій / С.І. Юрій, Т.О. Кізима // Фінанси України. – 2012. – № 2. – С. 16–25 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/Fu_2012_2_3.pdf.